

דו"ח פעילות 2009

לחצו על השם כדי להגיע לקטע הרצוי

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים בישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

עמותת זוכרות (ע"ר 580389526) שמה לה למטרה להביא את הזיכרון והדיבור על הנכבה לציבור היהודי בישראל. זהו זיכרון אלטרנטיבי, מתנגד, לזיכרון הציוני ההגמוני. הנכבה היא האסון של הפלסטינים משנת 1948, הרס הכפרים, הגירוש וההרג, אך היא גם חלק מהותי מההיסטוריה של היהודים שחיים כאן. בנכבה נהרסה כמעט לחלוטין התרבות הפלסטינית וכך גם היחסים שהתקיימו בין יהודים וערבים. הנכבה היא חלק מההיסטוריה שהושתק וכמעט נמחק מהנוף הפיזי של הארץ. היא התרחשה בעיקר ב-1948 אך השלכותיה ממשיכות להתגלגל באופנים שונים גם בימינו. זוכרות תומכת בזכות השיבה של הפליטים הפלסטינים שהיא זכות אישית, אזרחית, של כל עקורה ועקור שגורשו מבתייהם ורואה בשיבה הזדמנות לכינון יחסים אחרים בין יהודים וערבים בארץ.

בשנת 2009 הפכה הנכבה למושג שגור וזכתה להתייחסויות רבות בכלי התקשורת. נוצרה תחושה שכולם מדברים על הנכבה אבל לא בטוח שידעם עליה יותר. מן הסתם, היו שהתעניינו וחיפשו מידע בעקבות השימוש התדיר ב"נכבה" אבל הרושם הוא שלא רבים מהישראלים אכן למדו עליה רבות בעקבות השימוש הרווח יותר במושג. דווקא הממשלה היא שהביאה להפצת המושג נכבה ביוזמתה לחוקק את "חוק הנכבה" שמטרתו להפחיד את מי שמבקשים לציין את הנכבה ביום העצמאות הישראלי.

זוכרות המשיכה ב-2009 להפעיל את הפרויקטים של הסיורים ליישובים פלסטינים שנהרסו על ידי ישראל ב-1948, אירועי זיכרון, מרכז מידע, גלריה, כתב העת סדק, ערבי עיון, איסוף עדויות, ערכה חינוכית ללימוד הנכבה ועוד. בשנה זו התחלנו פרויקט חדש שממשיך את הכנס על שיבת פליטים פלסטינים שהתקיים ביוני 2008 בת"א. במסגרתו זוכרות מנסה לפתח רעיונות מעשיים לשיבת פליטים פלסטינים.

דו"ח פעילות 2009

הצוות

3

1. הצוות

ועד מנהל

ועדת ביקורת

5

2. פעילות במרחב

סיוורים ביישובים פלסטינים הרוסים

אירועי זיכרון

פעילות אדווקציה

פעולה ישירה

סניף ירושלים

13

4. ייצור והפצת ידע

אתר אינטרנט

מרכז מידע

חוברות

חומרים ויזואליים

פרויקט עדויות

זוכרות בתקשורת

17

5. חינוך

ערכת לימוד על הנכבה

קבוצות לימוד על הנכבה

פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר

השתתפות בכנסים

הרצאות לקבוצות שונות

23

6. תרבות

גלריה זוכרות

כתב העת סדק

ערבי עיון

33

7. שיבת פליטים פלסטינים -

היבטים מעשיים

36

8. פיתוח ארגוני

ניהול כספי

תכנון אסטרטגי

תכנית הערכה

גיוס משאבים

פעילות בארה"ב

התנדבות בזוכרות

אשרה בר, מנהלת משרד (חצי משרה)

פעילה למען זכויות בעלי חיים וטבעונית. סירבה לשרת בצבא.

במהלך עבודתה בזוכרות למדה ניהול חשבונות כדי להקים

בעמותה מערכת ניהול חשבונות וחשוב שכר פנימיים.

תומר גרדי, עורך כתב העת סדק (חצי משרה)

כותב וחוקר היסטוריה ותרבות. חי בדרום ת"א. תואר ראשון

בספרות וחינוך באוניברסיטה העברית והשלים תואר שני

בחינוך בין תרבותי בפרייז אוניברסיטת בברלין.

מיכל פדה, רכזת פיתוח משאבים (חצי משרה)

משלימה מחקר לתואר שני באנתרופולוגיה באוניברסיטת בן

גוריון על המפגש של ישראלים עם הנכבה במרחב הישראלי

דרך הסיוורים של עמותת זוכרות. חיה בתל אביב.

עמיה גלילי, רכזת חינוך (3/4 משרה)

לפני עבודתה בזוכרות עסקה בעבודה קהילתית בנושאים

של זכויות חברתיות וכלכליות. תואר ראשון בסוציולוגיה

ואנתרופולוגיה באוניברסיטה העברית ותואר שני בעבודה

סוציאלית קהילתית באוניברסיטת מקגיל, קנדה. גדלה בקיבוץ

עמיה, חיה בת"א.

אביב גרוס-אלון, עיצוב גרפי (חצי משרה)

סיימה תואר ראשון בעיצוב תקשורת חזותית במכון הטכנולוגי

בחולון. אמה לנעמי ילדת מרץ 2009.

תמר אברהם, רכזת פעילות בירושלים (10% משרה).

מרכזת קבוצת למידה ופעילות על הנכבה בירושלים המערבית.

בעלת תואר שני בתיאולוגיה קתולית. למדה גם יהדות, אסלאם,

מדעי דתות והיסטוריה. חיה בירושלים.

איתן ברונשטיין, מנהל (משרה מלאה)

ממקימי זוכרות. לפני כן עסק בחינוך פוליטי בארגונים שונים.

עבד מספר שנים בבי"ס לשלום בנווה שלום/ואחאית אל סלאם

ורכז שם את פעילות הנוער. נולד בארגנטינה ומגיל חמש גדל

בקיבוץ בחן. אב לשלושה בנים ובת. בעל תואר שני בלימודי

פרשנות באוניברסיטת בר אילן.

נורמה מוסי, סגנית מנהל (3/4 משרה)

ממקימות זוכרות. אמה לעמליה. נולדה בארגנטינה וגדלה

בקיבוץ עמיה. למדה אמנות בבצלאל וכרגע משלימה כתיבת

תיזה בתכנית ללימודי תרבות באוניברסיטה העברית.

רנין ג'ריס, פרויקט עדויות (חצי משרה)

מנחה תכניות להעצמת נשים, הורות ופמיניזם. פעילה במספר

ארגונים לשינוי חברתי, כמו אסיוואר, תנועה ערבית פמיניסטית

לתמיכה בנפגעות תקיפה מינית. רנין היא גם זמרת מקצועית.

את התואר הראשון השלימה בעבודה סוציאלית באוניברסיטת

ת"א וכיום לומדת שם לתואר שני בעבודה סוציאלית קלינית.

נולדה בכפר יסיף וגרה בחיפה.

עמר אע'בריה, רכז סיוורים (3/4 משרה)

עמר מנחה קבוצות מקצועי במיוחד בתחום הקונפליקט

היהודי ערבי. רכז בבי"ס לשלום בנווה שלום את תחום הנוער

לפני שהצטרף לזוכרות ב-2006. כיום הוא גם רכז יישובי

בתכנית קרב למעורבות בחינוך. למד באוניברסיטה העברית

הנחית קבוצות, בנוסף ללימודי המזה"ת וספרות ערבית. נולד

במשירפה וחי עם משפחתו בנווה שלום/ואחאית אל סלאם.

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים בישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים -
היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

הדס שניר, תחקירנית לתערוכה אלימות מכוננת 1947-1950.
תחקירנית בסרטי תעודה. למדה תולדות האמנות.

אפרת אבן צור, מנחת קבוצת הלימוד בירושלים ועורכת לשונית
בכתב העת סדק. (פרילנס)
סטודנטית לפסיכולוגיה חינוכית וקלינית של הילד, ועורכת
לשונית. לפני כן עסקה בחינוך בלתי פורמאלי - בהדרכה
והנחיית קבוצות, בריכוז צוותים חינוכיים ובכתיבת תוכניות
חינוך. פעילה בארגון "פסיכואקטיב" - אנשי בריאות הנפש
למען זכויות אדם.

יוסף מקיסון, מנחה קבוצת הלימוד בבאר שבע. (פרילנס)
בוגרת קורס הנחיית קבוצות בבי"ס לשלום בנווה שלום/
ואחא אל סלאם. ידיד המכון הקווירי של גוטנברג, שבדיה.
גדל באילת (אם-רשרש) ומתגוררת כעת בביר-א(ל)-סבע (באר-
שבע). בוחרת לחיות ללא זוגיות, משפחה או ילדים/ות. עובד
גם בתיכנות לאינטרנט.

טליה פריד מתכננת אתר האינטרנט החדש (פרילנסית)
בעלת תואר שני בפסיכולוגיה חברתית באוניברסיטת ת"א
וסטודנטית לדוקטורט בלימודי מדע וטכנולוגיה באוניברסיטת
בר אילן. פעילה בארגונים המקדמים שלום ושוויון מגדרי.

ועד מנהל

איתן רייך, יו"ר
שלומית באומן
אורי גופר
ששטין סדרגון
חביאר סבאח

ועדת ביקורת

אחמד חיג'אזי
חולוד אדריס

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
3. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
4. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
5. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
6. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות
7. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
8. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

פעילות במרחב

סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים; פעילות אדווקציה;
אירועי זיכרון; פעולה ישירה; סניף ירושלים

סיורים באתרים פלסטיניים

זוכרות מקיימת סיורים לאתרים פלסטיניים שישראל כבשה
בנכבה. למעשה יש שני סוגים של סיורים: סיורים "פתוחים"
לציבור הרחב אותם מרכז עמר אע'באריה וסיורים בהזמנה
לקבוצות מהארץ ומחו"ל.

מטרת הסיורים הפתוחים לציבור הרחב היא להכיר את
המקומות שישראל הרסה בנכבה (חלקם אוכלסו מחדש ע"י
יהודים) ולהיפגש עם פליטים מאותם מקומות.
בשנת 2009 קיימה זוכרות 6 סיורים לכפרים: סמסם,
אלסמיריה, מספה, אלדאמון, כפר ענאן, אלעראקיב. כ- 530
אנשים השתתפו בהם. חצי מהם ישראלים יהודים.

סיור פתוח לאלדאמון

דו"ח פעילות 2009

סיור פתוח

סיור מוזמן

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים בישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים -
היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

סיור הוא תוצר סופי של עבודת הכנה שכוללת ראיונות עם פליטים, ביקור באתר הכפר, עוד ראיונות עם פליטים, סיור מקדים והכנת המסלול, סיכום חומר היסטורי על הכפר, עיבוד ותמלול הראיונות, תרגום כל החומרים לעברית או לערבית, חלקם גם לאנגלית, הכנת חוברת על הכפר, עריכתה ועבודה מול בית הדפוס. החוברת מושקת בסיור עצמו ומחולקת בחינם.

לסיור מגיעים עם שלטים תלת-לשוניים, כדי לציין את שם הכפר שנעקר מאז כיבושו. לעתים מציבים שלט במקום שהיה פעם בית ספר, כנסייה או מסגד, או כל אתר חשוב אחר של הכפר. שלט המתכת נותן תחושת קיימות לכפר. שלטים אלו מוסרים בד"כ זמן קצר אחרי שהוצבו בידי מי שלא רוצים לציין את סימני הנכבה במרחב הישראלי. הסרת השלטים מעידה על חשיבותם והיא פעולה המתייחסת לנכבה ולמשמעויותיה במרחב ובהיסטוריה.

פליטי הכפר מארחים את משתתפי הסיור ומובילים אותם פיזית בשטח הכפר, בסיור וירטואלי לתוך החיים של הכפר כפי שהיו עד גירוש התושבים. השילוב בין הנוכחות הפיזית של הפליטים בסיור לבין הזיכרונות שהם מספרים נותן המחשה מופלאה לקיום של הכפר שאיננו.

סיור אחד שתוכנן לא התקיים. פעילי זוכרות עמלו על הכנת סיור לכפר סבלאן הסמוך לחורפיש. התנגדות נחרצת מצד אנשי חורפיש, שכללה איומים על פליטי הכפר, מנעה את קיום הסיור. לטענת אנשי חורפיש כפר סבלאן לא היה קיים כישור עצמאי אלא רק כקבוצת אנשים ששמרו על קבר הנביא סבלאן. קיום סיור כזה, הם טענו, יפגע במסורת הדרוזית ולכן עשו הכל כדי למנוע אותו. הם הצליחו בכך.

התקיימו 13 סיורים בהזמנה לקבוצות שפנו לשם כך לזוכרות. הסיורים הללו הם למקומות בהם זוכרות פעלה בעבר כגון לפתא, עין כארם, עמואס (פארק קנדה) ואלסמיריה, לשם הדריך עמר אע'באריה קבוצת נשים מכפר משירפה לציון יום הנכבה. המשתתפים קיבלו חוברות של זוכרות על אתרים אלו.

היו חמישה סיורים לקבוצות של ישראלים יהודים. השתתפו בהם 64 איש/ה. שלושה סיורים לקבוצות מעורבות של יהודים ופלסטינים מהארץ, שניים מהם לקהילות ביה"ס הדו לשוני בירושלים, השתתפו בהם 210 איש/ה. שני סיורים לקבוצות פלסטיניות שהשתתפו בהם 100 איש/ה. שלושה סיורים לקבוצות מחו"ל והשתתפו בהם 45 איש/ה. סה"כ בסיורים לקבוצות השתתפו 420 איש/ה. הירידה במספר הסיורים בהזמנה בשנת 2009 נבעה מהחלטת זוכרות, בעקבות מגבלות כוח אדם וזמן, להתמקד בסיורים לקבוצות ישראליות (קהל היעד העיקרי של הארגון) ולצמצם את מספר הסיורים לקבוצות מחו"ל.

סיור לאלערקִיב

סיור לסמסם

אירועי זיכרון

זוכרות קיימה ב-2009 ארבעה אירועי זיכרון.

הראשון היה השתתפות בתהלוכת השיבה הארצית של וועד העקורים, שהייתה לכפר אלכפרין. פעילי זוכרות הציבו שלט עם שם הכפר וחילקו חומרים של זוכרות: חוברות, סדק, ברושורים. אסנת בראור נאמה בשם הפעילים היהודים התומכים בזכות השיבה. אלפים השתתפו בתהלוכה, שהתקיימה ביום העצמאות הישראלי, מהם כמה מאות יהודים. הפגנת נגד של אנשי ימין הורחקה מספר קילומטרים מהתהלוכה כדי למנוע פרובוקציות כפי שהיו והביאו לאלימות בשנת 2008 בספוריה.

ערב קודם, ערב יום העצמאות, התכנסו כחמישים איש/ה בזוכרות כדי להכיר את הפרויקט Decolonizing Architecture של סנדי הילל, אלסנדרו פטי ואייל ויצמן. סנדי ואלסנדרו הרצו על הפרויקט המיוחד שעוסק בדה-קולוניזציה של בסיס צבאי והתנחלות בגדה המערבית.

כ-30 השתתפו באירוע זיכרון לטבח דיר יאסין. הם סיירו בשטח הכפר, היום שכונת גבעת שאול. חלק מבתי הכפר עדיין עומדים לצידי רחוב כנפי נשרים. למרכז הכפר לא ניתן להיכנס כי בתיו משמשים את ביה"ח הפסיכיאטרי כפר שאול והכניסה אליו אסורה לציבור. רוב בתי הכפר המרשימים עדיין עומדים. הסיור הסתיים בטקס מאחורי בית החולים, המקום ממנו נמלטו תושבי הכפר לכיוון עין כארם, מפחד הקרב והטבח. למרות שהטבח של דיר יאסין שאירע ב-9/4/1948 היה אירוע קשה וידוע היטב, אין לו כמעט אזכור בתוך ישראל, וודאי לא בשטח הכפר. זה כמה שנים, זוכרות היא הארגון היחיד שמציין את אחד האירועים המכוננים של הנכבה.

"נפכה תור" בתל אביב. 100 אנשים, כמעט כולם תושבי תל אביב, השתתפו באירוע יוצא דופן בשכונות תל אביב לציון

יום הנכבה ב-15/5/2009. הסיור עבר בכפרים הפלסטיניים שהתקיימו עד 1948 בתחום העיר תל אביב דהיום: סומיל, אלשיח' מונס, סלמה, אלמנשייה, ארשיד, בתי הקברות הפלסטיניים שמשבשים את ההגמוניה והנוף היהודיים ברחוב קיבוץ גלויות ובגן העצמאות ליד מלון הילטון על חוף הים. שני אוטובוסים מלאים סיירו יום שלם בתל אביב ועל אחד מהם באנר גדול שאומר "זוכרות את הנכבה". פלסטינים פליטי חלק מהיישובים הללו סיפרו למשתתפי הסיור על הכפרים והגירוש מהם.

בנוסף, פעילי סדאקה-רעות השתמשו לציון יום הנכבה בפוסטרים הגדולים של הפליטים מראס אל אחמר שצולמו בלבנון במסגרת פרויקט "זיכרון מגשר". הם הציבו אותם בשדרות ירושלים ביפו כחלק מאוהל מידע על הנכבה שהקימו עבור עוברים ושבים ברחוב.

יום הנכבה באלמנשייה, תל אביב-יפו

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

פעילות אדווקציה

האדווקציה של זוכרות התמקדה ב-2009 לפעילות מול הקרן הקיימת לישראל.

מאז קק"ל נאלצה להציב שלטים בפארק קנדה בגלל העתירה של זוכרות לבג"צ, נוהג הארגון בסחבת מכוונת כלפי הפניות של זוכרות. לזוכרות שתי תביעות: לתקן את השלטים שהושחתו בפארק קנדה חודש לאחר שהוצבו (מאי 2006) ולהציב שלטים בכל האתרים של קק"ל שהיו בהם כפרים פלסטיניים עד הנכבה.

איתן ברונשטיין מרכז את הפעילות מול קק"ל. הוא ועמר אע'באריה מדריכים סיורים לפארק קנדה כדי להזכיר לציבור מה שקק"ל מבקש למחוק. פארק זה מהווה "אתר לדוגמא" לאופן בו ישראל מבנה את נוף הארץ כישראלי: אחרי מחיקת הכפרים הפלסטינים מוקם פארק יפהפה ומוצבים בו שלטים שמסבירים את ההיסטוריה של המקום אך "שוכחים" לציין את ההיסטוריה הפלסטינית של הכפרים עמואס, יאלו ובית נובא. בשנת 2009 התקיימו שישה סיורים לפארק קנדה לקבוצות מהארץ ומחו"ל והשתתפו בהם 230 איש/ה. אחד הסיורים היה עבור קולג' שמידט לבנות מירושלים, שאחת ממשתתפותיו כתבה בעקבותיו: "אני לא חושבת שסיור היסטורי יכול להיות יותר מעניין ואפקטיבי מזה שהיה לנו לפני שישה שבועות".

[ראו תגובות נוספות באתר הקולג'](#)

מתנדבות מצפון אמריקה פעלו לקדם פרויקט חדש של פניה לתורמי קק"ל ששמותיהם מופיעים על לוחות גדולים בפארק קנדה. הלוחות הללו מוצבים על קירות אבן העשויים מבתי הכפר עמואס שנהרס ב-1967 ועל חורבותיו ותוך התעלמות מוחלטת ממנו הוקם הפארק. השלטים עם שמות התורמים צולמו ונוסח מכתב לתורמים המספר בקצרה את תולדות המקום ואת ההקשר בו מוצבים שמותיהם ומציע להם להביע מחאה על

קיומו של הפארק הזה וההקשר בו מופיעים שמותיהם. אותרו 35 כתובות מייל של תורמים שונים. בינתיים ענתה אחת מהם בתודה על המידע שניתן לה אך בחרה לא לנקוט עמדה כי כבר לא מקבלת החלטות בחברה שבשמה נתרם הכסף לקק"ל.

לרשת את ארץ אבותינו. דוגמא ומופת למה שיקרה בכל ארץ ישראל".

פעולה ישירה נוספת הייתה בעקבות הטבח בעזה, כאשר זוכרות באמצעות "סדק" הצטרפה למיזם "לצאת". פירוט הפעולה מופיעה בהמשך, תחת פרויקט כתב העת "סדק".

זוכרות קיימה בשנת 2009 פעולה ישירה אחת ברחובות ת"א. כמיטב המסורת הצטרפו פעיליה לארגון "כמעט שכחתי" ויצאו בערב יום העצמאות לרחובות העיר המציינת מאה שנה להיווסדה כדי להזכיר את מי לא סופרים באותן מאה שנה. הודבקו מאות פוסטרים עם מפת ת"א ועליה שמונה היישובים הפלסטיניים שנכבשו ב-1948 ונמצאים כיום בשטח העיר. כמובן שאת רוב הפוסטרים ניסו עוברים ושבים להסיר די מהר. על כמה מהם נכתבו תגובות. לדוגמא: "כיבוש ראוי! כך צריך

דו"ח פעילות 2009

1. **הצוות**
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. **פעילות במרחב**
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. **ייצור והפצת ידע**
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. **חינוך**
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. **תרבות**
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. **שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים**
8. **פיתוח ארגוני**
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

תולים פוסטרים עם "כמעט שכחתי"

סניף ירושלים

הקבוצה בירושלים, שמרכזת תמר אברהם, העמיקה את המחקר שלה על הנכבה בשכונות במערב העיר. התקיימו שני סיורים לימודיים ונאסף חומר מחקרי ועדויות של פליטים. הקבוצה בוחנת את השילוט שמציבה העירייה לאחרונה אשר מתאר את ההיסטוריה של בתים שונים בעיר אך מתעלם מההיסטוריה הפלסטינית של מערב ירושלים

תגובה לפוסטר:

"כיבוש ראוי! כן ירבה; כך צריך לרשת את ארץ אבותינו; דוגמה

ומופת למה שיקרה בכל ארץ ישראל"

דו"ח פעילות 2009

1. **הצוות**
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. **פעילות במרחב**
סיורים בישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. **ייצור והפצת ידע**
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. **חינוך**
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. **תרבות**
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. **שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים**
8. **פיתוח ארגוני**
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

ייצור והפצת ידע

אתר אינטרנט; מרכז מידע; חוברות; חומרים ויזואליים; פרויקט עדויות; זוכרות בתקשורת.

אתר אינטרנט

אתר האינטרנט של זוכרות מתעדכן באופן קבוע בפעילויות של זוכרות ובמידע חדש. ב-2009 הועלו לאתר 68 דפים חדשים (לעומת 55 ב-2008) רובם בעברית ומיעוטם בערבית ואנגלית. כ-1,100 דפים נצפים באתר ביום במוצע. לאתר מתקבלות פניות לזוכרות בשאלות על מידע ובתגובות שונות. בשנת 2009 התקבלו 490 פניות במיילים לאתר, לעומת 300 ב-2008.

הנה שתי פניות מקריות לדוגמא:

//

1. המשרדים של עמותת "זוכרות" ממקמים ברחוב אבן גבירול שכידוע, נמצא על חורבות הכפר ג'מאסין אל ערבי. האם אינכן רואות בכך טעם לפגם?
2. מדוע אינכן מציינות את הנכבה היהודית? אני מדבר על יישובים כמו חברון או עזה שתושביהם גורשו או נרצחו ב-1929 לאחר שישבו שם מאות שנים, תושבי גוש עציון שאדמותיו נקנו בכסף מלא בשנות ה-30 ושנחרב ב-48 ותושבי כפר עציון שבו נרצחו כולם לאחר שנפלו בשבי, כפר דרום שהוקם ב-1946 על אדמות שנקנו גם הן בשנות ה-30 ועוד ישובים יהודים רבים (בית הערבה ליד ים המלח, בארות יצחק ליד רצועת עזה ועוד). כל היישובים שצינתי, ועוד רבים אחרים, מתאפיינים בכך שיהודים ישבו בהם מאות שנים ברציפות או שלחלופין אדמותיהם נרכשו בכסף מלא לפני קום המדינה. מדוע אינכן מציינות גם את הנכבה הזאת?
אשמח לתשובות.
בברכה,
גיא כהן;

//

שלום, אני דניאל רונן מהתיכון לחינוך סביבתי במדרשת בן גוריון ואני התחלתי בעבודת גמר בנושא הפליטים הפלסטינים מ-48 מאזור הנגב.
תהיתי אם תוכלו לשלוח לי עדויות ומידע בקשר לאשדוד (הוצאתי מה שיש באתר), עם תוכלו זה יהיה נהדר.
תודה רבה, דניאל רונן.

כל אחד ואחת מהפונים מקבל תשובה מהירה, למעט פניות שאין בהן עניין לדיאלוג אלא רק לגינוי והשמצה.
לזוכרות קבוצה בפייסבוק שמונה בסוף שנת 2009 - 270 חברות/ים.

אתר חדש

תכנון האתר החדש של הארגון קיבל תנופה מחודשת בשנת 2009 והוא צפוי לעלות לרשת במהלך 2010. אביב גרוס-אלון מרכזת את הפרויקט וטליה פריד מתכננת ומעצבת את האתר. התכנון של האתר נעשה יחד עם צוות זוכרות כדי לאפשר לכל פרויקט לקבל בו ביטוי מיוחד. האתר החדש יהווה מרכז מידע וירטואלי על הנכבה, והוא יכול לשפיע סרטים ודימויים ויזואליים ויהיו בו אפשרויות למידה ועיצוב חדשים לגמרי.

www.

English | العربية | עברית

 המחיר הנמוך ביותר

Casey

דואר אלקטרוני

nbo

2000

[illegible]

4/2010

5	4	3	2	1
12	11	10	9	8
18	17	16	15	14
24	23	22	21	20
30	29	28	27	26

המחיר המלא 124 שקלים
המחיר הנמוך 90 שקלים
המחיר הנמוך ביותר 70 שקלים
המחיר הנמוך ביותר

appt. 01/01/2010

אזהרה: רואי עשוקה ששפועות להביא את הסכנה הפלסמית לרועת הערבר הישראלי - ענדי בארץ חלקיות אחרות על חלקי בת.

אפריל 20 בא להגיש לממשלה מידע על הישגים הכלכליים שישראל הוציאה ב-1948 מן מידע מתגלה על מקומה של הנגבה בשחח הניסוח הזה.

הצנח (שטל) היה מילה בערבית שפירושה "קוף".
ה"ר"ר אברהם אביהו, הנכבד היה, הוסיף את המילה
הזו ללשון העברית, וקרא: הצנח והצנחנים. והצנחנים
הפולמוסים הם הגוף המצנח. הצנח והצנחנים הם
האנשים אשר לא יצאו אולם, והפך היצנחנים-ה
האנשים הפולמוסים וההצנחנים מובדלים
של העקרים והאנשים, ויבנה, הצנח והצנחנים
הפולמוסים.

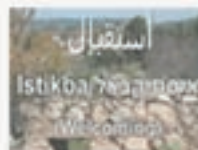
30: בתוך 2010 עתה סיר
לכך הבחור נהר אלע'רית.

החל מ-22.4.2019
החל מ-9:00-17:00
החל מ-22.4.2019

אנחנו ב"ביתנו" פועלים בשיתוף פעולה עם
המנהל הכללי של המבחן, המנהל הכללי של
המבחן.

המחלקה - מרכז פול אריקסון
המחלקה - מרכז פול אריקסון
המחלקה - מרכז פול אריקסון

החלטת הלימוד על חקירה באגרות
האגרות חזרת מאת ברוך.

אין אספרים נכבה בעברית -
מחשבות בעקבות ריצוד ישראלים
ול העובדה.

איפה
הפליטים
היום?

דו"ח פעילות 2009

1.	הצוות	3
	ועד מנהל	
	ועדת ביקורת	
2.	פעילות במרחב	5
	סיוורים ביישובים פלסטינים הרוסים	
	אירועי זיכרון	
	פעילות אדווקציה	
	פעולה ישירה	
	סניף ירושלים	
4.	ייצור והפצת ידע	13
	אתר אינטרנט	
	מרכז מידע	
	חוברות	
	חומרים ויזואליים	
	פרויקט עדויות	
	זוכרות בתקשורת	
5.	חינוך	17
	ערכת לימוד על הנכבה	
	קבוצות לימוד על הנכבה	
	פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר	
	השתתפות בכנסים	
	הרצאות לקבוצות שונות	
6.	תרבות	23
	גלריה זוכרות	
	כתב העת סדק	
	ערבי עיון	
7.	שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים	33
8.	פיתוח ארגוני	36
	ניהול כספי	
	תכנון אסטרטגי	
	תכנית הערכה	
	גיוס משאבים	
	פעילות בארה"ב	
	התנדבות בזוכרות	

מרכז מידע

זוכרות מקבלת בממוצע כעשר פניות לקבלת מידע בשבוע. הפניות במיילים, בטלפונים ובביקורים בספרייה של זוכרות. ב-2009 התגבשה התכנית לצרף רכז ניהול מידע בחצי משרה לזוכרות שיתחיל את עבודתו ב-2010 במטרה לארגן את התחום הזה החשוב כל כך בעבודה של הארגון. בספריה מתועדות גם כתבות, בעיקר בעברית, בנושאים הקשורים לעבודתה של זוכרות, כמו הנכבה, זכות השיבה, מדינה אחת. ב-2009 תועדו 57 כתבות בנושאים כמו חוק הנכבה, זכות השיבה ועוד. זוכרות שולחת ניוזלטר אחת לשבוע עם עדכונים על הפעילויות של העמותה. אביב גרוס-אלון מעצבת את הניוזלטר שנשלח לרשימת התפוצה המונה כ-2,300 איש/ה שביקשו לקבל עדכונים שוטפים.

חוברות

בשנת 2009 הופקו שש חוברות חדשות בעברית ובערבית על המקומות הבאים: סמסס, אלסמיריה, מספה, אלדאמון, כפר ענאן, אלעראקיב. החוברות חולקו בסיורים הפתוחים לכפרים הללו, הן מוצעות למבקרים בספריה של זוכרות ועותקים שלהן הועלו לאתר העמותה. לחוברת "זוכרות את אלסמיריה" תרמה טקסט תלמידת ביי"ס תיכון מקיבוץ לוחמי הגטאות השכן, שחקרה בסיוע זוכרות את הכפר ההרוס במסגרת עבודה שכתבה לביה"ס. לצורך עבודתה על הכפר היא ואביה ביקרו לראשונה בשרידי הכפר והיא הצליחה ליצור קשר עם פליט שנולד בו. חליפת המיילים המעניינת ביניהם פורסמה בחוברת שהפיקה זוכרות.

חומרים ויזואליים

חומרים ויזואליים מהווים חלק משמעותי מן העבודה של זוכרות, והם כוללים הן איסוף ויצירה של סרטים ותמונות והן שימוש רחב בעיצוב גרפי. זוכרות רואה משמעות רבה בשימוש בעיצוב הגרפי כדרך ליצירת שפה חזותית, שהנה חלק בלתי נפרד מיצירה של שפה חדשה המאפשרת לדבר את הנכבה ולחשוב על שיבה.

השימוש בעיצוב גרפי ככלי עבודה בזוכרות בשנת 2009 בא לידי ביטוי במספר הולך וגדל של פרויקטים, כולל סדק, הערכה החינוכית, הגלריה, הניוזלטר, האתר החדש ועוד. בזוכרות נאספו דימויים ופותחו חומרים ויזואליים במסגרת הפרויקטים השונים: הרצאות, תערוכות, ערכה חינוכית ועוד. בשנת 2009 יצר אורי גופר, חבר הוועד המנהל של העמותה וזמר, מצגת ובה שיר שכתב בהשראת הפעילות של זוכרות. היא הועלתה לאתר יוטיוב לרגל נסיעה של איתן ברונשטיין למסע הרצאות בארה"ב וזכתה לתגובות נלהבות בארץ ובעולם. סרטי הוידיאו של זוכרות משמשים בפעילות החינוכית של העמותה וכן מוקרנים במקומות שונים בארץ ובעולם. הסרט "נשים מספרות על הנכבה" הוקרן לפחות 13 פעמים לקבוצות וכנסים שונים.

פרויקט עדויות

זוכרות אספה 20 עדויות בוידיאו של פליטים פלסטינים בשנת 2009 והן כולן מופיעות בחוברות של זוכרות ובאתר. כל העדויות הללו ושתיים נוספות שהתקבלו מפליטים מלבנון תורגמו לעברית. כמו כן תומללו ותורגמו לעברית חמש עדויות של פליטים מהאתר palestineremembered.com. את פרויקט העדויות מרכזת רנן ג'ריס. על מנת שהעדויות תגענה

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים בישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקאציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

לציבור גדול ככל האפשר, כל העדויות שצולמו בשנת 2009 נאספו כחלק מהפרויקטים השונים של העמותה, ביניהם סדק והסיורים. בשנה זו רנין החלה בצילומים של סרט חדש, הפעם, במסגרת אירועי 100 השנה לעיר תל אביב, בחרנו להתמקד בשכונת מנשייה ביאפא/יפו. הסרט יושלם בשנת 2010. סרט נוסף על העבודה של זוכרות בת"א מופק ע"י עדי שנקר, סטודנט לקולנוע במנשר. זוכרות יצרה קשרים רבים בקרב פליטים פלסטינים וגם מוניטין חיובי, כך שיצירת הקשרים איתם היום קלה מבעבר. מצד שני, הפליטים מזדקנים וחלקם כבר לא לגמרי צלולים, ולוח הזמנים לאיסוף עדויות הולך ומצטמצם.

זוכרות בתקשורת

בשנת 2009 חלה עליה מסוימת בחשיפה התקשורתית של זוכרות. זה קורה למרות שזוכרות ממשיכה במדיניותה לא לרדוף אחרי התקשורת. בסה"כ מתועדות בזוכרות 69 כתבות על זוכרות. 42 מהכתבות הן בתקשורת הישראלית האלקטרונית והמודפסת והיתר בערבית, אנגלית, ספרדית, גרמנית וסלובקית.

ביום העצמאות פורסם במדור הדעות של YNET, ביוזמת YNET, מאמר של עמיה גלילי, רכזת החינוך של זוכרות, שמתייחס לזיכרון של הנכבה ביום זה כחלק מהזהות של הישראלים. כחמש מאות תגובות, רובן לא אוהדות פורסמו באתר. לקראת הקריאה הראשונה של חוק הנכבה פנה מדור הדעות של YNET לזוכרות לכתוב תגובה. פורסם מאמר שכתב איתן ברונשטיין שזכה ללמעלה משלוש מאות תגובות. בשנת 2009 איתן ברונשטיין התראיין שמונה פעמים ברדיו בתכנית "פלטו בלי חשבון", בהזמנת התכנית. נורמה מוסי ואריאלה אזולאי התראיינו בטלוויזיה הישראלית על התערוכה "אלימות מכוננת 1947-1950" שהוצגה בזוכרות. איתן

ברונשטיין הופיע בסדרת הטלוויזיה "מילואים" כשהוא מקריא את מכתבו לבנו לאנדרו שפורסם בסדק 1.

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב סיורים בישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

חינוך

ערכת לימוד על הנכבה "איך אומרים נכבה בעברית?" ; קבוצות לימוד על הנכבה; פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר; הרצאות לקבוצות שונות; השתתפות בכנסים.

הפצת ערכת הלימוד על הנכבה

עמיה גלילי מרכזת את תחום החינוך של זוכרות ומתמקדת בעבודה עם אנשי חינוך, במערכת הפורמאלית והלא פורמאלית. העבודה עם אנשי החינוך ב 2009 התמקדה בהפצת ובהטמעת העבודה עם ערכת הלימוד על הנכבה שיצאה לאור בסוף 2008, ובמתן כלים ורעיונות ללימוד על הנכבה במערכת החינוך תוך עזרה בהתמודדויות עם האתגרים והשאלות שלמידה על הנכבה מעוררת.

שנת 2009 נפתחה בערב חגיגי ומיוחד להשקת ערכת הלימוד על הנכבה "איך אומרים נכבה בעברית?" שיצאה לאור בנובמבר 2008 והשתתפו בו כ 40 אנשי חינוך מרחבי הארץ. האירוע התקיים בזמן ההתקפה הישראלית על עזה, ולכן הועברה במהלכו עדות ישירה מהתופת בעיר המופגזת. באירוע הצגנו את הערכה ואת תפיסתה החינוכית-פוליטית דרך תערוכה מתוך הערכה ופנל של מגיבים לערכה.

מאותו ערב החל להגיע זרם של תגובות רבות. אנשי חינוך רבים הביעו התלהבות, התרגשות רבה מעצם הפרסום של ערכה כזו, הערכה וגם ביקורת. הנה מבחר קטעים מהן:

עמיה שלום לך,

קראתי בהנאה עצומה את הערכה: "איך אומרים נכבה בעברית". אני חושבת שעשיתן עבודה נהדרת הן מהבחינה התכנית והן מהבחינה הפדגוגית-דידקטית. אהבתי גם את העיצוב האסתטי

שלה. ההערה היחידה שלי היא שמניסיוני כדאי קודם כל להבין את מהות הנרטיב ההיסטורי דרך טיפול היסטוריוגרפי בסכסוך של אחרים - שם זה בכלל לא טעון ואז להגיע לאט ובהירות אל הבעייתיות שלנו. מבחינתי - המטרה היא קודם כל ללמד צעירים להיות historical thinker. אם הם יקבלו שיש לגיטימציה לסיפור של אחר בתוך החשיבה וההבניה של הידע ההיסטורי, גם אם לא מסכימים לו בכלל, עשינו הרבה. בהערכה רבה,

ד"ר אסתר יוגב, ראש בית הספר לחינוך סמינר הקיבוצים

//

מגיע לכן "כל הכבוד". במשך שנים אני חשופה לרמה עלובה וירודה של חומרי למידה שנובעת בדיוק מהגישה ההפוכה לזו שהצגתן. הערכה יוצאת מהכלל באיכותה התכנית והעיצובית, ובגישה שהיא מציעה לא רק לנושא הנכבה אלא גם לתחום החינוך ומעמד המורה. יש לי רק דברים טובים לומר. איילת רוט, מנהלת ב"ס אמירים כפר ורדים

//

לעמיה שלום,

קבלתי את הערכה. זהו כלי פדגוגי מאוד מוצלח. רואים שהושקעו בו הרבה מאמץ ומחשבה, גם מבחינת מגוון החומרים וגם בקשר לאופן העברתם בכתה. החשש הוא, כמובן, שרק מורים מעטים ישתמשו בו, כיון שהוא אינו משתלב בתכנית הלימודים הרגילה.

בברכה,

פרופ' אבנר בן-עמוס, בית הספר לחינוך אוניברסיטת תל אביב.

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

”

החומרים החזותיים, והאחרים מוינו באופן שיוצר עושר של מקורות מגוונים, אך ללא הצפה. החלוקה והארגון גם הם מצוינים ומאפשרים רמות שונות של העמקה. גם הפתרונות הגרפיים המארגנים מוצלחים מאוד. בקיצור- הערכה מקסימה!

כל הכבוד לך לנורמה, לאיתן וליתר העושים במלאכה. ד"ר נורית כהן עברון, ראש המסלול ללימודי תואר שני בחינוך לאמנות במדרשה לאמנות בית ברל, יועצת ושותפה להכנת וכתבת ערכת הלימוד של זוכרות.”

”

הערכה וריכוז החומר מדהימים. הקישורים ליוטיוב ביחידות הלימוד מוסיפים גם מהפן האישי של הפליטים וגם הפילוסופי-תיאורטי. ישבתי אתמול מול המחשב עד אחרי 1 בבוקר ובהחלט היה קשה להתנתק. גם אני מאמין שרק ע"י התמודדות ישירה וכנה עם הדברים שקרו ולצערנו עדיין קורים יום יום מול עינינו נוכל, כחברה, להבין סוף-סוף גם את עצמנו וגם את שכנינו ואולי להתקרב לנורמאליות. בני בן 16 מתכונן כרגע למבחן בהיסטוריה ושם רואים את היסודות לבסיס הרחב כל כך של הבורות, ההתעלמות וחסר הרצון להתמודד עם העבר בצורה הבוטה ביותר, כמעט הייתי אומר הסתה. למזלו הוא רואה גם צדדים אחרים. מעניין כמה זמן יעבור עד שפירושים מהחומר המוגש בערכה יגיעו גם לתוכניות הלימודים. יישר כח על העבודה הנהדרת. הרעיון להעלות את כל הערכה גם לאינטרנט – מעולה.

בברכה,

יורם לוי, גר בלפיד”

הערכה ניתנת בחינם לאנשי חינוך במסגרות השונות של המערכת. עד כה חולקו 218 ערכות: 80 למורים במערכת החינוך הפורמאלית, 86 לאנשי חינוך במערכת החינוך הבלתי-פורמאלית (מנחים ומנחות, ארגונים ותנועות נוער), ועוד 52 ערכות לאנשי אקדמיה וסמינרים למורים.

מחלקת החינוך בזוכרות שמה לה למטרה שאנשי חינוך רבים ככל האפשר יכירו את הערכה, יקראו בה, יגיבו עליה, יעבירו שיעורים ו/או ישתמשו בחומרים מתוך הערכה במסגרות החינוכיות השונות שבהם הם פועלים. זוכרות מעוניינת לצבור בשנתיים הראשונות להפצת הערכה ניסיון רב ככל האפשר של עבודה "בשטח" עם הערכה ולבחון האם היא כלי שימושי לאנשי חינוך: אם כן, כיצד הם משתמשים בה, ואם לא, למה. ובנוסף - מה אפשר לשנות בה כך שתהיה מותאמת עוד יותר לקהל היעד.

מרבית אנשי החינוך בישראל חסרים ידע על הנכבה. מעבר לכך, למידה על הנכבה מעלה שאלות רבות עבור ישראלים הנוגעות בזהותם האישית והקולקטיבית, ומציבה בפניהם אתגרים רבים ברמה האישית, הפוליטית והחינוכית. התמודדות עם השאלות והאתגרים הללו חיונית כדי שמורים יוכלו להורות את הנכבה בכיתותיהם. לשם כך, זוכרות מקיימת השתלמויות ללמידה על הנכבה ולהתמודדות בסוגיות פדגוגיות ופוליטיות.

בשנת 2009 נערכו 12 מפגשי הכרות וחיפיה ראשונית לערכה עם קבוצות שונות, בהם השתתפו כ-180 משתתפים. באוגוסט 2009 נערכה בחיפה השתלמות ראשונה בת יומיים, בה השתתפו 18 אנשי חינוך (9 מהמערכת הפורמאלית ו-9 מהלא-פורמאלית). ההשתלמות כללה התנסות במספר שיעורים מתוך הערכה, סיור בחיפה עם דגש על הנכבה, הרצאה וסרט.

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

שניים ממשותפי ההשתלמות העבירו חלקים מתוך הערכה בבי"ס תיכון ובסמינר למורות. הנה מה שכתבה דפנה על ההתנסות בסמינר למורות:

//

היום העברתי את היחידה מתוך הערכה על עין ע'זאל לצוות היסטוריה, על מנת להראות איך ניתן לבחון היסטוריה ממספר נקודות מבט. הדיון שהתפתח היה מהמם, בעיקר כי קשה מאד לאנשים לקבל את עמדת ה"אחר". בכל אופן, למרות הקושי, כולם הבינו עד כמה סדנה מסוג זה היא משמעותית. מקווה שגם נטעתי את הזרע להמשך פעילות עם הערכה. דפנה הרן, ראש תחום פדגוגיה, בי"ס ליאו בק. מורה להיסטוריה ולאזרחות.

יוזמה נוספת עלתה בסוף 2009 כאשר החלה להתארגן קבוצת מורים ירושלמים, שהשתתפו בקבוצות הלימוד של זוכרות, במטרה לפתח חומרי לימוד על הנכבה בירושלים.

בנוסף להשתלמויות ולמפגשים הקבוצתיים, רכזת החינוך של זוכרות, עמיה גלילי, החלה לקיים הדרכות וליווי אישי לאנשי חינוך המעוניינים לעבוד עם הערכה. הדרכות אלו משלבות הכרות מעמיקה יותר עם הערכה, הכרות עם חומרים נוספים שאינם בערכה וכן מקום להעלות קשיים ואתגרים בללמוד על הנכבה למול התלמידים, המורים, ההנהלה, ההורים. במהלך 2009 החלו מורים לעשות שימוש בערכה במסגרת עבודתם החינוכית. זוכרות קיבלה דיווחים מ 8 אנשי חינוך על כך שהעבירו חלקים מתוך הערכה. אחד מהם כתב:

//

"אני לא משתמש בערכה באופן מלא וזאת בשל חוסר הזמן בכיתה וגם בשל התנגדות אישית שלי לחלק מעמדותיכם

ומהדרכים בה הן מוצגות. יחד עם זאת אני עושה שימוש בחלקים אשר לדעתי יש בהם כדי להראות לתלמידים שקיים מישור בצד השני. האויב הוא לא כל הערבים. אנסה להסביר למה כוונתי - מלחמת העצמאות גבתה גם מחיר מהצד היהודי היו ישובים שפוננו/ננטשו. לא היהודים בלבד הם שפתחו במלחמה. האנשים החיים בשני הצדדים היום צרכים להסתכל קדימה ולא רק אחורה."

צביקה ברגשטיין, מורה להיסטוריה, בי"ס אשל הנשיא

ב 4.6 התפרסם מאמר של אור קשתי מ"הארץ" ביוזמת הכתב על הערכה. התפרסמו 115 טוקבקים ביום הראשון, מתוכם כ 30 חיוביים (זה מספר כה חריג, שחלק מהטוקבקים האשימו את זוכרות שהעמותה שילמה לאנשים לכתוב אותם). בעקבות הכתבה הגיעו לזוכרות 10 בקשות לקבל את הערכה מאנשים שלא הכרנו קודם.

ב 1.9 הועלה האתר "מכנה משותף" של מט"ח לאינטרנט. האתר מיועד לאנשי חינוך במטרה לקדם חינוך לדמוקרטיה, אזרחות וחיים משותפים. זוכרות הוזמנה ע"י צוות האתר להשתתף בו. זוכרות העלתה דפים העוסקים בערכה והשתתפה במפגש של מט"ח לארגונים שמשתתפים באתר.

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

קבוצות לימוד על הנכבה

זו שנה שנייה לפרויקט זה. במהלך השנה, נפתחו שתי קבוצות ללימוד על הנכבה, קבוצה בירושלים בהנחיית אפרת אבן צור, וקבוצה שנייה נפתחה לבקשת הקהל בתל אביב, בהנחיית עמיה גלילי. בסוף 2009 נפתחו שלוש קבוצות נוספות: בירושלים, בתל אביב ולראשונה קבוצה בבאר שבע, בהנחיית יוספה מקייטון. בקבוצות השתתפו כ-70 איש ואישה. כל קבוצה עברה את ההליך הלימודי של ערכת הלימוד על הנכבה ונפגשה ל-13 סדנאות במשך חצי שנה. בקבוצות השתתפו גם אנשי חינוך, שחלקם התנסו בהעברת סדנאות מהערכה במסגרות שבהן הם עובדים. משתתפת אחת הצטרפה כחברה בזוכרות והיא מקדמת את תרגום הערכה לאנגלית והתאמתה לקהל יהודי-אמריקאי.

מתוך מכתב סיכום שכתבה אחת המשתתפות בקבוצה:

//

הקורס היה מדהים מבחינתי, למדתי המון, קיבלתי עידוד ללמוד עצמאית, גם היה מלא מידע והפרכת קלישאות ומיתוסים ציוניים שלא הבנתי עד כמה הם מוטבעים עמוק בי עד שהגעתי. הדיונים היו מרתקים כל פעם מחדש, גם בשאלות ספציפיות על הסכסוך פה וגם בשאלות פילוסופיות יותר רחבות על משמעותה של ההיסטוריה, הפליטות, ומהי ה"אמת" האובייקטיבית. המשמעות של הקורס אני חושבת היא גם בכך שהוא מוביל לחשוב על העתיד, על האחריות שלנו כמה שקרה בעבר וביחס שלנו לעבר בהווה ולכן הוא היה גם מאוד פוליטי ורלוונטי אני חושבת עבור כל מי שבאה, גם אם היא לא באה במטרה ללמידה פוליטית מלכתחילה.

תודה, רז - בר דוד ורון

ב-2010 הפרויקט יורחב ותיפתחנה קבוצות לימוד בירושלים, בתל אביב, בבאר שבע ובחיפה.

פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר

שנת 2009 היא השלישית לעבודה המשותפת בין זוכרות וארגון מהפך-תע"ר. מטרת הפרויקט לקדם עיסוק בנכבה בקהילות שהארגון עובד איתם ושאינן הקהל שבד"כ מגיע לזוכרות מיוזמתו. במסגרת הפרויקט הנחו עמר אע'באריה ועמיה גלילי 8 סדנאות לרכזות ו-2 סדנאות לסטודנטים במהפך. הפעילות כללה גם שני סיורים: קהילת טמרה, בה פועל מהפך-תע"ר, היתה שותפה בארגון הסיור הפתוח של זוכרות לאלדאמון; התקיים גם סיור לכפר ההרוס סוחמתא בהדרכתו של פליט מהכפר. העבודה עם הרכזות העמיקה השנה והורגש שהמקום של הנכבה בפעילויות שונות עם הסטודנטים ועם הילדים בקהילות הולך וגדל. למשל, סטודנטים השתתפו בסיור של זוכרות לכפרים הפלסטינים באזור תל אביב, ילדים מקהילת פלורנטין בת"א עברו פעילויות בקיץ שעסקו גם בהיסטוריה הפלסטינית של השכונה ושל יפו. לצערנו, בשל הפסקת המימון לפרויקט זה, הפעילות בו נעצרה בסוף השנה.

השתתפות בכנסים

נציגי זוכרות השתתפו ב-2009 בארבעה כנסים בארץ ובעולם. זוכרות הציגה חומרים ויזואליים מקוריים על פעילות של הארגון. יוני אשפר, חבר העמותה, ייצג את זוכרות בכנס של ארגון סביל באוטרכט; איתן ברונשטיין הציג בכנס בינלאומי של פסיכולוגים טקסט על התגובה הפוסט טראומטית של ישראלים לנכבה; איתן גם השתתף בכנס במדריד בנושא זכות

דו"ח פעילות 2009

1.	הצוות	3
	ועד מנהל	
	ועדת ביקורת	
2.	פעילות במרחב	5
	סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים	
	אירועי זיכרון	
	פעילות אדווקציה	
	פעולה ישירה	
	סניף ירושלים	
4.	ייצור והפצת ידע	13
	אתר אינטרנט	
	מרכז מידע	
	חברות	
	חומרים ויזואליים	
	פרויקט עדויות	
	זוכרות בתקשורת	
5.	חינוך	17
	ערכת לימוד על הנכבה	
	קבוצות לימוד על הנכבה	
	פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר	
	השתתפות בכנסים	
	הרצאות לקבוצות שונות	
6.	תרבות	23
	גלריה זוכרות	
	כתב העת סדק	
	ערבי עיון	
7.	שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים	33
8.	פיתוח ארגוני	36
	ניהול כספי	
	תכנון אסטרטגי	
	תכנית הערכה	
	גיוס משאבים	
	פעילות בארה"ב	
	התנדבות בזוכרות	

השיבה של הפליטים הפלסטינים; איתן נסע למסע הרצאות קצר בארה"ב והרצה שש פעמים בפני כ-650 איש/ה בסה"כ. בין היתר הוא הרצה בבי"ס תיכון אל אקצא לבנות בשיקגו ובבית כנסת "משכן שלום" בפילדלפיה. בתום ההרצאה ביקשה הנכבה של בית הכנסת לקבל את ערכת הלימוד על הנכבה כדי ללמדה בבית הספר היהודי במקום. נורמה מוסי הציגה את פעילות הגלריה בכנס במדרשה בבית ברל שכותרתו: אוצרות/פדגוגיה/אקטיביזם. נורמה גם השתתפה בכנס שאורגן על ידי פקס קריסטי בשטוטגרט ובו הציגה טקסט שכתבה יחד עם איתן על שיבת הפליטים. בשל אילוצים של זמן וכוח אדם זוכרות בחרה שלא להיענות לכל ההזמנות שקיבלה לכנסים בחו"ל.

הרצאות לקבוצות

בשנת 2009 התקיימו 34 הרצאות לקבוצות שונות מהארץ (18) ומהעולם (16) והשתתפו בהם כאלף איש/ה. אלה קבוצות שפנו לזוכרות לקבל הרצאה על סוגיות שונות הקשורות בנכבה ועל הפעילות והחזון של הארגון. בארץ הרצו חברי זוכרות בין היתר במכינת רבין בסמינר אורנים, בפני סטודנטים לשימור במכללת ספיר, ובפני סטודנטים להוראה בסמינר הקיבוצים. התנסות ראשונית להרצות על הנכבה בכיתה ג' היתה בבי"ס יוחנני בהרצליה. בין ההרצאות לקבוצות מהעולם היו שתי הרצאות לסטודנטים באוניברסיטת איידהו בארה"ב. איתן ברונשטיין הרצה באמצעות סקייפ על הנכבה ועל אפשרויות שיבה. הסטודנטים ניסו לתכנן פרויקטים מרחביים המקדמים פיוס.

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיוורים בישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

תרבות

גלריה זוכרות; כתב העת סדק; ערבי עיון.

בשנת 2009 זוכרות בחרה לקבץ שלושה מן הפרויקטים
שלה העוסקים ביצירת מרחב של תרבות חדשה ושפה
חדשה לתוך תכנית חדשה "תרבות".

גלריה זוכרות

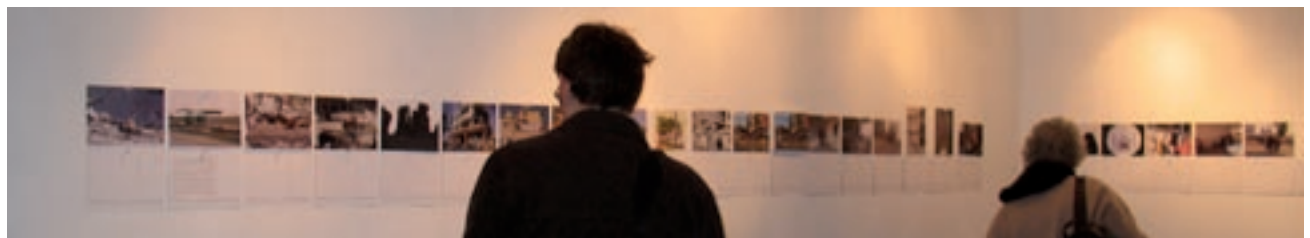
במהלך 2009, הועלו ארבע תערוכות בגלריה זוכרות. תערוכה אחת שהועלתה ב-2008 בזוכרות הועלתה במרכז וילי ברנדט בירושלים.
ההחלטה לקיים 4 תערוכות במהלך השנה נבעה מן האופי הייחודי של כל תערוכה והצורך שנבע ממנו להכין את הגלריה לפני כל
תערוכה, מה שדרש זמן. השנה הכנסנו שינוי משמעותי באופן עבודת הגלריה. כחלק בלתי נפרד מתפיסתה כגלריה, ארכיון ומעבדה
תרבותית, התקיימו בה במהלך כל תערוכה מפגשים עם אמנים, חוקרים ואנשי תיאוריה שאפשרו להרחיב את הדיון בתערוכות ולהמשיך
את תהליך העבודה שהחל עם כל אחת מהן.

גלויות לעזה, תערוכה קבוצתית, 28.01.2009

משתתפים: שריף סרחאן, אקטיב סטילס, עמי פייטשביץ, ענת בר אל, אריאלה מיודוסר, אריאלה שביד וריבי ברגה, אריאלה אזולאי, אסף אבוטבול, דיוויד גוס, דרורה דקל, דיאהב סלאב, איבטיהג' אלקליאני, עינת לידר, אוה דברה, אשכר אלדן כהן, הגר יולזרי וחנה בן חיים יולזרי, חדוה בן דוד, עופרה עמיקם, מלי דה קלו, מרב באבד, משה זוסמן, נעה חרובי, נעמי טדשי, רות לזר, רלי דה פריס, רינת קוטלר, רון אמיר, שלמית באומן, ציקי אייזנברג, יעל הילה קפלן, יעלה אורן זלית, צילה פרידמן.

אוצרות: נורמה מוסי

עיצוב כללי והזמנה: אביב גרוס-אלון

התערוכה לא תוכננה מראש, אלא נפתחה כתגובה כמעט ספונטאנית להתקפה של צה"ל על עזה. תצלומיו של שריף סרחאן שתיעד את ההפצצות הועלו לרשת ברגעים הנדירים שבהם חזר החשמל לעזה, וכך הם הגיעו לזכרות. הקישור עם התצלומים של שריף נשלח כקול קורא לאמנים ישראלים להגיב, להתייחס. העבודות היו לסוג של עדות, שטמן בתוכו גם תגובה. הן הודפסו בפורמט של גלויה לשימוש הציבור הרחב. מאחורי הבחירה הזו עמדה השאיפה להמשיך את שרשרת התגובות גם מחוץ לגלריה. המבקרות והמבקרים בתערוכה הוזמנו לקחת גלויות, להסתכל, לכתוב עליהן ולשלוח. בערב הפתיחה לתערוכה נוצר קשר טלפוני עם שריף סרחאן שהיה בעזה תחת הפצצות וסיפר על מה שראה וגם על איך זה מרגיש לא להיות בפתיחה של תערוכה שבה הוא משתתף. באירוע נוסף בתערוכה התארחו שתי נציגות של ארגונים אירופאים שהעבירו סיוע לעזה, ששיתפו במה שראו ובתחושות של פעילים בעזה. עדויות אלה, בגוף ראשון, הי נדירות בישראל בכלל ובתקשורת הישראלית בפרט בימים אלה.

אלימות מכוננת 1947-1950:
גנאולוגיה חזותית של משטר
והפיכת האסון ל'אסון מנקודת מבטם'
19.03.2009

אוצרות: אריאלה אזולאי
עיצוב: מיכאל גורדון
תחקיר: הדס שגיר
תרגום: צ'רלס קיימן

התערוכה הכוללת 213 צילומים נבנתה על ידי אריאלה אזולאי כארכיון. התצלומים הוצגו עם כיתובים מפורטים כחלק מן המאמץ לשחזר מתוך תצלומים את התהוותם של מנגנוני מדינה יהודיים, את הרס החברה הפלסטינית ואת התהוות הפער בין האסון הפלסטיני לבין נראותו בישראל.

התערוכה פורסמה כספר בהוצאת רסלינג והיא תורגמה לאנגלית בהתנדבות על ידי צ'רלס קיימן, דבר שאפשר את חשיפתה גם לקהל שאינו דובר עברית. יתכן שבשנת 2010 יצא הספר לאור באנגלית.

במהלך התערוכה התקיימו שמונה מפגשים עם חוקרים מתחומים שונים כדי לנסות ולהרחיב את הדיון בתצלומים כשבכל מפגש התמקדו בקבוצת תצלומים אחרת. לכל מפגש הגיעו בין 30 ל- 60 אנשים. חלקם אף השתתפו באופן פעיל בדיונים. המפגש הראשון עסק בממשליות צבאית והשתתפו בו הלל כהן מיקי קרצמן בועז ערד. במפגש השני שעסק בהכפפה אזרחית השתתפו דני רבינוביץ, חוה ברונפלד שטיין, תומר גרדי. במפגש השלישי שעסק בערבי כמושא לאיסוף מידע, השתתפו: הלל כהן, פאטמה קאסם, ענת לייבלר. במפגש הרביעי שעסק בגירוש המוני ליצירת רוב יהודי השתתפו חיים הנגבי, תדי כץ, לינדה דיטמר, נטע שושני, עודד שמשון. במפגש החמישי שכותרתו הייתה צופים ב"אסונם", השתתפו רונית חכם, טלי שפירא, אריז' סבח. במפגש השישי שעסק בארכיטקטורה של נישול השתתפו: פאתינה אבריק, אורן יפתחאל, נגה קדמן, שמואל גרואג, צבי אלחייני, שרון רוטברד וגיא רו. במפגש השביעי שעסק ב אסטרטגיות של מניעת שיבה + ביזה וניכוס, השתתפו: איתמר מן, שיר חבר, אלכס ליבק.

סדרת המפגשים ננעלה עם הרצאה של אריאלה אזולאי על האונס במהלך וכחלק מהנכבה. לקראת ההרצאה התמלאה הגלריה עד אפס מקום. ואנשים רבים נאלצו לחזור הביתה משום שלא מצאו אפילו מקום עמידה. בתערוכה זו גם התקיימו שמונה שיחי-גלריה עם אריאלה אזולאי לקבוצות סטודנטים שונות ובסה"כ השתתפו בהם 250. כמו כן התקיים ערב השקה לספר על התערוכה בהוצאת רסלינג והשתתפו בו 150 איש/ה. תערוכה זו יצרה עניין עצום, גם בכתיבת ביקורות וגם במספר האנשים הכולל שביקרו בה שהגיע ל 2,000 איש. על מנת להיענות לביקוש הגלריה נפתחה למבקרים 7 ימים בשבוע.

עכובית הגלגל וחברת העשבים הרעים,

רלי דה פריס, 11.06.2009.

אוצרות: נורמה מוסי

עכובית הגלגל (עכוב בערבית) היא "צמח גלגל" המשמשת למאכל. היא צומחת מהאדמה אך מתנתקת ממנה כדי להתגלגל ולפזר את זרעיה. העכובית לא מצייתת לגיאופוליטיקה, היא אינה נשמעת לחלוקות טריטוריאליות, איננה יודעת גבולות של שטחים או ארצות. התערוכה של האמנית ואדריכלית הנוף רלי דה פריס, שינתה את פני הגלריה בהפיכתה ל"חדר טבע" בו היא חקרה את גילגולה הבוטני, החברתי והפוליטי של עכובית הגלגל באמצעות עבודות וידיאו, פסלים אורגניים, רישומים ושרירים. מלבד הפתיחה התקיימו במהלך התערוכה שלושה מפגשים פתוחים לקהל ובהם נדונה עכובית הגלגל בהקשרים היסטוריים, תיאורטיים ספרותיים ואמנותיים. במפגשים השתתפו: שבא סלהוב, נעמה מישר, מחמוד יזבק, תמר ברגר, אילן פפה, ששון סומך, מחמוד כיאל, אירית רוגוף. הגיעו אליהם כ-150 איש/ה.

בתים פלסטינים במערב ירושלים:

צילומים וסיפורים, 24.03.2009,

Red Lounge במרכז ווילי ברנדט, ירושלים.

כתב: חיים הנגבי, צילם: צחי אוסטרובסקי

אוצרות ועריכה: נורמה מוסי

התערוכה: בתים פלסטינים במערב ירושלים הוצגה ב-2008 בזוכרות ועוררה התעניינות רבה. אחת התגובות השכיחות הייתה שיש להציג תערוכה זו דווקא בירושלים. צ'ב קרמר ממרכז ווילי ברנדט פנה לזוכרות בבקשה לארח את התערוכה בגלריה של המרכז בירושלים. התערוכה, שיתוף פעולה של סופר: חיים הנגבי וצלם: צחי אוסטרובסקי התחקתה אחרי בתים פלסטינים במערב העיר ירושלים וביקשה לגלגל את סיפורם באמצעות מפגשים שערכו השניים עם בעלי הבתים המקוריים ולעיתים גם עם הדיירים הנוכחיים.

אוצרות: חגית קיסר

עריכה: נורמה מוסי

עיצוב התערוכה והקטלוג הנלווה: אביב גרוס אלון

תרגום: צ'רלס קיימן

התערוכה נוצרה כתוצאה של מחקר חזותי שביצעה האנתרופולוגית חגית קיסר בארכיון של עיריית ירושלים ובו תיעוד חזותי של בתים שנבנו ללא התר. קיסר ישבה בארכיון המחלקה המשפטית מאחורי שולחן עמוס בתיקים של העירייה וצילמה מתוכם צילומים. המעניין בצילומים ששכפלה ופירשה קיסר לא הסתכם בחשיפת הפרקטיקות החודרניות בתהליך האכיפה של חוק התכנון; השיטוט בצילומים במקומם בארכיון אפשר לה לראות ולהראות איך המנגנון עובד, ולבחון את הנחות היסוד שמנחות ומצדיקות את פעולותיו. את התערוכה בנתה קיסר כסיור שעבר דרך העתק של פעולות שונות בתהליך האכיפה, ההעתק שאינו בהכרח מתאים למקור ולא מבקש לשכפל את האוטוריטה של קודמו אלא מתערב ומשתתף בה בכדי להיות מקור בעצמו.

התערוכה כולה פורסמה בקטלוג בעברית ובאנגלית. הקטלוג פורסם בפורמט של מוסף של עיתון ב-1000 עותקים והוא התבצע הודות לתרומה הנדיבה של עיתון ישראלי שביקש להישאר בעילום שם. במהלך התערוכה התקיימו שלושה מפגשים פתוחים לקהל בהם ניסינו לחקור היבטים שונים בהם נגעה התערוכה. המפגש הראשון עסק בצילום וזכויות אדם ובו הרצתה אריאלה אזולאי. המפגש השני הוקדש לבחינה של מושג הארכיון ומשמעות העבודה בארכיון באמצעות הרצאתו של אייל סיוון. המפגש השלישי עסק בהיבטים הארכיטקטוניים של העבודה. הכותרת שניתנה למפגש זה הייתה "תכנית הריסה: על גוף "המקום", תכנון א-פורמאלי במזרח ירושלים" ובו הרצו האדריכל סנאן עבדאלקאדר והאדריכלית ליאת בריקס-אתגר.

Wandering through photographs allows for familiarity in remote sensing, as you hover above the happening and above the surface of the photo. Here, the mechanisms of photography and bureaucracy blend together, creating a visual and sensual map that allows for experimental orientation within the workings of the bureaucratic mechanism.

The photographs are marked in red with a coloured pen that guides the eyes along trails of incontrovertible facts which offer a solid foundation for every text or speculation. Like marked trails made in open terrain by the Society for the Protection of Nature, the marks on the photographs implore those wandering through them not to leave the assigned path, so that any damage to, or interference with the organic activities taking place there will be controlled, inspected and supervised.

השימוש בצילומים מאפשר הכרות דרך חשיפה מרחוק, כריחוף מעל ההתררחשות שבצילום ומעל פני החצולם. הצילומים שראו פשוטלים זה בזה הסגנון הצילומי המגנטון הביוזוקרטי הצילומים מייצרים מפה חזותית ספורטת, שבאמצעותה אפשר לדמסצא בפעילותו המסועפת של המגנטון הביוזוקרטי.

החצולומים מסועפים בעט צבעני: אדום, המדגיל את העין לעט בענידים של עובדות מוצלקת המספיקות בסיס איתן לכל טקסט והרהור. כמו סימוני העבילים של החברה לרגנת המנט הסימונים של הצילום מפצרים בצופים/מסילים לריסנת מספיה מרמסלול שנקבע, כך שכל פגיעה והחערבות בפעילות האורגנית של המקום מרעה ושללמת מרוברת ומסוקחת

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

מגזין סדק

עורך כתב העת סדק, תומר גרדי, מעיד על עצמו שהוא כותב קנאי ולכן הוא קיבל חירות לכתוב בסגנונו הייחודי את הדיווח על פעילות סדק בשנת 2009:

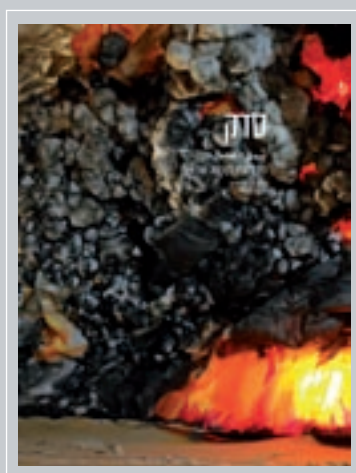
רשימה חלקית. חלימה ריאן בת ארבע, מחמד סיאח בן שש-עשרה, אסאמה ריאן בן שנתיים, שרין ריאן בת עשרים-וחמש, פאטמה סלאח בת ארבעים-ושתיים, מחמד עליאן בן שבע-עשרה, בשיר עבד בן ארבעים-ותשע, עיון אלנסלה בת חמש-עשרה. אחד בינואר 2009.

עשרים ושבעה פלסטינים הרגו חיילי צה"ל ברצועת עזה ביום השחור ההוא, יומו הראשון של הדו"ח השנתי הזה. בליל תחילתה של השנה הקלנדרית הזו ישבתי עם עוד שבעה עורכים של חמישה כתבי עת, מעין, אתגר, מארב, גרילה תרבות, ודקה לערוך בשיתוף עם סדק את לצאת! אסופה של שירי התנגדות להתקפה הישראלית על הפלסטינים תושבי רצועת עזה. את הקול הקורא פרסמו עורכי כתבי העת ביומה השני של ההתקפה, ביומה הרביעי, ראש השנה, בחרנו את השירים, שישים-ושבעה מתוך בערך שלוש-מאות. בשלושה בינואר, מניין ההרוגים הפלסטינים מאז תחילת ההתקפה עמד אז על ארבע-מאות תשעים-וחמישה, הוצאנו את האסופה מבית דפוס בכפר קאסם, לאחר שבתי דפוס תל-אביביים סרבו להדפיס את הספר, בשל תוכנו.

את האסופה חילקנו בהפגנות נגד ההתקפה על עזה, למפגינים ולמתבוננים-מהצה, שלחנו לעיתונאים שיסקרו, הפצנו בחנויות ספרים, בבארים ובתי קפה, בספריות וידאו, לתת מקום ונוכחות להתנגדות להתקפה גם במקומות שביקשו להשאר כביכול ניטראליים ומוגנים. דרך מעשה של שירה פוליטית, מהירה ואקטואלית, ביקשנו להציע אפשרות חיים אחרת. דיון תקשורתי ער התנהל על גבי כל כלי התקשורת המרכזיים בישראל, כזה

ששירה אינה בדרך כלל מעוררת. בלוגר ממצרים וכתב עת לבנוני לשירה כתבו על האסופה. מהדורה אחת של אלף עותקים אזלה, מהדורה שניה הודפסה עוד במהלך ההתקפה, לפני ההצהרה על הפסקת האש והמשכו של המצור. במקביל למעורבות של סדק בלצאת! עבדה מערכת סדק על פרויקט דומה-שונה, מחקר ארכיוני לקראת הוצאתו לאור של הספר אל תגידו בגת: הנכבה הפלסטינית בשירה העברית, 1948-1958. שלושה עורכים אורחים ישבו בארכיונים ישראלים וחיפשו בכתבי עת, בעיתונות יומית ובספרים, שירה שנכתבה עברית בעשור הראשון שאחרי הנכבה, שבה עקבות לנכבה הפלסטינית. תוך כדי ההפגזות על עזה ושלושה חודשים בלבד לפני שעבר בקריאה ראשונה בפרלמנט הישראלי חוק השולל את ציונה של הנכבה בישראל, עבדנו על הוצאתה לאור של אסופת שירה שמראה איך אלו המבקשים למחוק את הנכבה מהזכרון הישראלי ומהשיח הציבורי, יאלצו למחוק ממנו גם את משורריה המכונים, אלתרמן וגולדברג, פגיס ואבות ישורון, אלכסנדר פן וחיים גורי, ולכרסם בתרבותם הם עד שתעלם. את האסופה תכננו לפרסם עוד במהלך שנת 2009, אלא שפרסומה נדחה לינואר 2010. ערך אותה פרופסור חנן חבר.

כמחצית השנה לאחר ההתקפה הישראלית על עזה יצא לאור הגליון הרביעי של סדק. מאמץ קולקטיבי של יותר מארבעים משוררים וסופרים, פסלים, ציירים, צלמים, מסאים ומתרגמים, כשלושים מהם שותפים חדשים לעשייתה של זוכרות, נערך בידי חמשת חברות מערכת סדק לכדי גליון, הנע בין המשך הנכחתה של הנכבה הפלסטינית בשפה העברית לבין קשירתה של הנכבה המתמשכת אל הפוליטיקה האקטואלית; בין אמנות ויזואלית מעזה ומישראל ובין כתיבה אודות אמנות בתנאי-אסון; בין שירה פוליטית לבין כתיבה מסאית אודות אפשרויות פוליטיות של שיבת פליטים פלסטינים.

למעלה / כפולה, סדק, גליון 4, יולי 2009 // שמאל למעלה / שער "לצאת!" // שמאל אמצע / סדק, גליון 4, שער // שמאל למטה / שער " אל תגידו בבת"

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

את הגליון השקנו בגלריה חללית בתל-אביב. כשמונים איש נכחו בהשקה, בה דיברו שישה דוברים בסרובה של צמותות זוכרות לקחת חלק בתערוכה אמנותית בקולנוית האמנים עין הוד, הבנויה ברגישות אמנותית על הכפר הפלסטיני הגזול, עין חוד. שמונים אנשים נכחו בערב ההוא. עיתונאים לא כתבו הפעם על הגליון. שנה לפני כן כבר כתב עמרי הרצוג, ברשימה שהתפרסמה בעיתון הארץ אודות הגליון השני של סדק, "אין אלה זמנים טובים לכתב-עת המוקדש 'לנכבה שכאן', ומעולם לא היו זמנים טובים לקולות שהוא משמיע. במרחב הפומביות הישראלי, עורכו וכותביו מצטיירים מיד כ'עוכרי ישראל', 'סכין בגב האומה', 'שמאלנים'."

150 גיליונות של סדק נמכרו בשנת 2009.

במקביל להוצאה לאור של הגליון הרביעי של סדק ולעבודות המחקר וההכנה לקראת הספר אל תגידו בגת, החלה מערכת סדק לעבוד על הגליון החמישי של כתב העת. במסגרת התערוכה אותה אצרה בגלריה של זוכרות אריאלה אזולאי, אלימות מכוננת: 1947-1950 נערכו בחלל התצוגה שמונה ערבי עיון וקריאה בתצלומי ארכיון בין השנים 1947-1950. את ערבי הדיון האלה הקלטנו, ובעזרתם של מתנדבים תמללנו, על מנת להשתמש בתיעוד הזה של כתיבת היסטוריה עבור אחד הגליונות שתכננו לשנת 2010. מלבד העבודה על האופן בו ניתן לכתוב היסטוריה אלטרנטיבית דרך תצלומים, בקשנו בגליון הזה גם להמשיך ולייצר את הקשרים בין הגלריה של זוכרות ובין סדק ולפתח את ההזנה הדדית של שניהם זה את זה. עבודות שהוצגו בגלריה של זוכרות קיבלו במה ותרמו גם לגליון הרביעי.

במהלך שנת 2009 פנו בעלי חנות הבגדים קום איל פו, חנות בגדים לאופנת עילית אקסקלוסיבית, עם קריצה אל אקטיביזם פוליטי וסחר הוגן, אל חברות פרהסייה, שותפיה של זוכרות בסדק, לאצור בחלל התצוגה של החנות שבנמל תל-אביב תערוכה. חברות פרהסייה פנו לחברות זוכרות השותפות איתן במערכת סדק בהצעה לחשוב יחד על התערוכה. יחד עם פרהסייה העברנו לאחר מחשבה תצלומים מתוך אלימות מכוננת אל חלל התצוגה בנמל תל-אביב. בקונטקסט כלכלי-עילי שכזה, בחרנו להציג את התצלומים מתוך התערוכה הקושרים בין הנכבה הפלסטינית למשק הישראלי, לכלכלה, לשגשוג, ומבליטים את האספקט הביזתי של הנכבה הפלסטינית. במסגרת התערוכה ערכנו במתחם ערב עיון אליו הזמנו אקטיביסטים ומומחים לכלכלה, לדיון בצדדיה הכלכליים של הנכבה, ובאופן שבו מושתת המשק הישראלי עליה עד היום. בערב העיון נכחו כחמישים איש, את מספר האנשים שראו את התערוכה קשה להעריך. בין העשרים-ושלישי בספטמבר עד העשירי בדצמבר הוצגה התערוכה, במתחם קום איל פו בנמל תל-אביב עוברים עשרות אנשים כל יום, ובסופי השבוע גם מאות. ליד התצלומים, על מדפי עץ קטנים, הנחנו דפדפות נייר קטנות, לאפשר למבקרים בתערוכה להגיב אל התצלומים שלפניהם ואל הטקסטים שצרפה אליהם אריאלה אזולאי. כתוב, חשבתי שיפו מוזכרת בתנ"ך. יונה הנביא ברח לים מגמל יפו. מעניין איפה היו הפלסטינים אז! כתוב גם, מוות לערבים. ערבי טוב = ערבי מת. וכתוב, סליחה שנשארו חיים במדינת ישראל. בקרוב נעוף מפה, כמו שצריך. שמאלנים חירות. וכתוב גם, איזו הברקה. כל הכבוד על הרעיון. במרכז החיים הטובים חשוב להזכר על חשבון מי. ואחר כתב, תערוכה מעניינת. ואחר, מרתק, מעניין, מעורר הרבה מחשבות. ובפסימיות סיכם מבקר אחר, החברה הישראלית מתבהמת. לא תעזור גם תערוכה זו.

דו"ח פעילות 2009

ערבי עיון

זוכרות ממשיכה לקיים ערב עיון פתוחים לקהל הרחב בחלל הגלריה של זוכרות במגוון נושאים הקשורים בנכבה ובהשלכותיה. מרצים מתחומים שונים מגיעים לערבים הללו. מאחר ומרביתם מביאים עמם להרצאות קהלים שלהם, זוהי הזדמנות לחשוף את זוכרות ואת השיח בנכבה לקהלים חדשים ומגוונים. בשעת 2009 התקיימו 7 ערבים כאלה והשתתפו בהם כ 215 משתתפים.

להלן כותרות ערבי העיון ושמות המרצים:

לאה דוד / טוב למות בעד ארצנו - המיתוס הסרבי על קדושת קוסובו.

אסתר דותן / הישרדות, התנגדות ומרי: דרכי הראייה של ג'ון ברג'ר.

קרל שמידט / 1928 - 2009 - הדרך הארוכה של (פסטור) גרמני לזוכרות.

נגה קדמן ורחלי מרחב / בעקבות הוצאת הספר "בצדי הדרך ובשולי התודעה" מאת נגה קדמן.

ד"ר עאדל מנאע / המשמעויות השונות של הנכבה לפלסטינים בישראל.

רנין ג'רייס ועמיה גלילי / הקרנת הסרט "קורותיו של פליט" ודיון.

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חוברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זוכרות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים -
היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

3

5

13

17

23

33

36

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות
ועד מנהל
ועדת ביקורת
2. פעילות במרחב
סיוורים ביישובים פלסטינים הרוסים
אירועי זיכרון
פעילות אדווקציה
פעולה ישירה
סניף ירושלים
4. ייצור והפצת ידע
אתר אינטרנט
מרכז מידע
חברות
חומרים ויזואליים
פרויקט עדויות
זכויות בתקשורת
5. חינוך
ערכת לימוד על הנכבה
קבוצות לימוד על הנכבה
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר
השתתפות בכנסים
הרצאות לקבוצות שונות
6. תרבות
גלריה זוכרות
כתב העת סדק
ערבי עיון
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
8. פיתוח ארגוני
ניהול כספי
תכנון אסטרטגי
תכנית הערכה
גיוס משאבים
פעילות בארה"ב
התנדבות בזוכרות

שיבת פליטים פלסטינים היבטים מעשיים

תכנית חדשה בזוכרות, העוסקת בתכנון ובפיתוח רעיונות לשיבת פליטים פלסטיניים על בסיס ההכרה בזכות השיבה. העבודה על תכנית זו החלה עם הכנס בנושא שזוכרות ערכה בתל אביב ביוני 2008. בשנת 2009 התכנית התפתחה בשני צירים מרכזיים. הרעיון הבסיסי הוא שכאשר תוכר זכות השיבה לא יהיו תכניות מעשיות לביצועה ולכן חשוב להתחיל לעסוק בכך; כמו כן, התקווה היא שעיסוק בשיבה באופן מעשי, יקדם את הדיון הרציונאלי בנושא זכות השיבה שכמעט לא קיים בישראל.

תכנית החשיבה על השיבה כללה ב 2009 שני פרויקטים:

סמינר למידה בבלגרד בשיתוף עם ארגון בדיל מבית לחם. 7 משתתפים מזוכרות (כולל שני פלסטינים מישראל), 6 משתתפים מבדיל (פלסטיניים מהגדה המערבית, ארה"ב, לבנון וסוריה). 6 ימים בבלגרד ויום אחד בקוסובו. מחצית הזמן הוקדשה ללימוד מהניסיון של עמי ומדינות הבלקן בפתרון בעיית הפליטים שנוצרה בעקבות מלחמותיהם. התקיימו פגישות עם ארגונים שונים העוסקים בסוגיית הפליטים והשבת רכוש וניתנו הרצאות של פעילים ומומחים בנושא. הסמינר כולו אורגן ע"י ארגון IFCCS בניהולה של ד"ר אורלי פרידמן. החצי השני של הסמינר יועד לכתובת תכניות ולגיבוש הצעות פרקטיות – על ידי משתתפי הסמינר הישראלים והפלסטינים - לשיבת הפליטים הפלסטינים. העבודה נעשתה בארבע קבוצות קטנות סביב ארבעה צירים: יצירת תרבות של שיבה, צדק ופיוס, יישוב ואינטגרציה, השבת רכוש. כל קבוצה דנה בנושא שלה והכינה מסמך כתוב שהוצג בפני שאר הקבוצות. המסמך היווה בסיס לדיון נוסף בין צוות

זוכרות לצוות בדיל שהתקיים בבית לחם כמה שבועות אחרי הסמינר. הוחלט לפתח את הרעיונות הקיימים ולהשתמש בהם עם קבוצות למידה פלסטיניות וישראליות נוספות. הלמידה הייתה משמעותית מאוד. למרות שסוגיית הפליטים הפלסטינים שונה בהרבה מהסוגיות בסכסוך בבלקן, עדיין ניתן ללמוד מהניסיון שם על מה שניתן לעשות ומה לא כדאי לעשות וכן למה לצפות בתהליך של שיבה. למדנו שלמרות שנקודת המוצא של פתרון כלשהו היא הכרה בזכות השיבה, הרי שבבלקן, בו כל הצדדים מכירים בזכות השיבה של כל הפליטים, בכל זאת לא כל הפליטים העזו לשוב לבתיהם בצל המתח שעדיין קיים. הלמידה הזו חיזקה עוד יותר את הבנת המשמעות והחשיבות של העשייה בזוכרות הן לשיתוף של הציבור עצמו, ישראלי ופלסטיני, בחשיבה פרקטית על שיבה, והן את הצורך לשלב את השיבה בשיח הציבורי. הסמינר בבלגרד היווה נקודת התחלה, והרעיונות שעלו בו יפותחו הלאה ב 2010.

תמונות מ סמינר למידה בבלגרד בשיתוף עם ארגון בדיל מבית לחם

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיורים ביישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חוברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

הפרויקט השני, "פרויקט מסכה", עסק בתכנון שיבה לכפר פלסטיני מסוים ומסכה נבחר כפיילוט, בגלל ההיסטוריה הארוכה של פעילות וקשרים עם עקורי הכפר. הוקמו שתי קבוצות לחשיבה על תכנון שיבה למסכה. קבוצה ישראלית יהודית של אנשים שמתעניינים בלמידת הנושא ואנשים שיש להם קשר לאזור של הכפר מסכה. נרשמו 8 משתתפים. קבוצה פלסטינית מפליטי הכפר שמורכבת משלוש תת קבוצות: פליטי מסכה שגרים בעיר אלטירה בתוך מדינת ישראל, השנייה פליטים ממסכה שגרים בערים קלקיליה וטולכרם שבגדה המערבית והשלישית פליטים ממסכה שגרים בעמאן בירת ירדן. ב 2009, היה מפגש אחד בקלקיליה, התקיים מפגש הכנה באלטירה עם 5 משתתפים פליטים.

התכנית המקורית, היתה להפגיש את שלוש הקבוצות הפלסטיניות יחד עם הישראלים כדי לדון ולגבש תכניות פרקטיות לשיבה. זה התברר כלא פשוט גם טכנית וגם פוליטית. הסיכוי שהקבוצה הישראלית תפגוש פליטים מאלטירה נראה סביר אך מפגש ישראלי עם פליטים בירדן נראה כחלום קשה למימוש בשלב זה.

הפרויקט דהקולוניזציה ארכיטקטורה של אלסנדרו פטי, סנדי הילל, ואייל וייצמן הצטרפו לפעילות בנושא השיבה בכלל ועל הכפר מסכה בפרט. הם הקימו קבוצת ארכיטקטים, רובם מאיטליה, שהתכנסה בבית סחור כדי לתכנן שיבות פליטים פלסטינים. זוכרות עם קבוצת הפליטים מאלטירה ערכו סיור לקבוצת ארכיטקטים מטעמם בשטח הכפר ההרוס וכן קיימנו סדנה בזוכרות על הנושא.

התוצרים של הארכיטקטים לא איחרו לבוא. הרעיונות שלהם יהוו בסיס למידה והתייחסות של הקבוצות הישראלית והפלסטינית.

דו"ח פעילות 2009

1. הצוות	3
ועד מנהל	
ועדת ביקורת	
2. פעילות במרחב	5
סיוורים ביישובים פלסטינים הרוסים	
אירועי זיכרון	
פעילות אדווקציה	
פעולה ישירה	
סניף ירושלים	
4. ייצור והפצת ידע	13
אתר אינטרנט	
מרכז מידע	
חוברות	
חומרים ויזואליים	
פרויקט עדויות	
זוכרות בתקשורת	
5. חינוך	17
ערכת לימוד על הנכבה	
קבוצות לימוד על הנכבה	
פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר	
השתתפות בכנסים	
הרצאות לקבוצות שונות	
6. תרבות	23
גלריה זוכרות	
כתב העת סדק	
ערבי עיון	
7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים	33
8. פיתוח ארגוני	36
ניהול כספי	
תכנון אסטרטגי	
תכנית הערכה	
גיוס משאבים	
פעילות בארה"ב	
התנדבות בזוכרות	

פיתוח ארגוני

ניהול כספי; תכנון אסטרטגי; גיוס משאבים; תכנית הערכה; פעילות בארה"ב; התנדבות בזוכרות.

ניהול כספי

בשנת 2009 הוקם צוות כספים פעיל שכלל את המנהל, סגניתו, רכזת גיוס המשאבים ומנהלת המשרד. הצוות נפגש באופן תדיר כדי לקבל החלטות על הניהול השוטף של כספי הארגון. בשלהי 2009 אשרה בר, מנהלת המשרד של זוכרות, עברה בהצלחה קורסים לניהול חשבונות סוג 2 וחשבי שכה. המטרה היא להקים בתחילת 2010 את מערכת ניהול החשבונות והפקת תלושי השכר של העובדות בתוך הארגון ולא כשירות שניתן מבחוץ כפי שנעשה עד כה. השינוי הזה ישפר את יכולות ניהול הכספים והדיווח של הארגון לתורמים.

תכנון אסטרטגי

התכנון האסטרטגי של זוכרות נערך השנה שה ע"י הצוות כולו בשיתוף עם הועד המנהל. זו השנה הראשונה שבה צוות זוכרות היה שותף פעיל בתכנון התקציבי של שנת העבודה הבאה. המהלך הזה רוכז כמו ב-2008 ע"י מיכל פדה, רכזת פיתוח המשאבים.

הערכה

בקיץ 2009 התקיימה סדרת פגישות הערכה פנימית של הפרויקטים השונים של הארגון. בעקבות מפגשים אלה גובשו

תכנית העבודה והתקציב לשנת 2010. על סמך תגובות הצוות לתהליך, מונה צוות של שלושה חברי צוות, בראשות מיכל פדה, כדי לפתח עוד יותר את תכנית ההערכה של הארגון. הצוות נפגש עם ד"ר מיה מלצר גבע, מומחית בנושא הערכה, וגיבש תכנית לסמינר הערכה לפעילות של זוכרות שיתקיים בשנת 2010. הסמינר יתבסס על נתונים מהפרויקטים השונים וישתתפו בו כלל חברי העמותה וידידים נוספים.

גיוס משאבים

מיכל פדה מרכזת את התחום הזה בזוכרות. בשנה זו המשיכה הגדילה של זוכרות מבחינת היקף התרומות ומספר התורמים לארגון. חלק מהתורמים חתמו על חוזה עם זוכרות לשנתיים וחלק לשלוש שנים. הארגונים שתרמו לזוכרות ב-2009 הם: ICCO, Misereor, CCFD, Broederlijk Delen, Trocaire, HEKS-EPER, Mennonite Central Committee, medico international, Oxfam Solidarity, Oxfam GB, SIVMO, ifa – ZIVIK, Amberstone Trust, Sparkplug Foundation. בשנת 2009 פנתה זוכרות לקרן החדשה לישראל בבקשת מענק עבור פיתוח האתר החדש של הארגון. תשובה צפויה להינתן ב-2010. משתתפים רבים בפעילויות השונות תרמו לכיסוי הוצאותיהן.

פעילות בארה"ב

זוכרות קיבלה פעמים רבות פניות מידידים בארה"ב ובמקומות אחרים להתאים את תכניה לאנגלית כדי להשתמש בהם בפעילות פוליטית וחינוכית בחו"ל. בשנת 2009 ניקרו שתי הזדמנויות להתחיל פעילות כזו בארה"ב: מיכל אלתר, בוגרת

דו"ח פעילות 2009

3	1. הצוות ועד מנהל ועדת ביקורת
5	2. פעילות במרחב סיוורים בישובים פלסטינים הרוסים אירועי זיכרון פעילות אדווקציה פעולה ישירה סניף ירושלים
13	4. ייצור והפצת ידע אתר אינטרנט מרכז מידע חברות חומרים ויזואליים פרויקט עדויות זוכרות בתקשורת
17	5. חינוך ערכת לימוד על הנכבה קבוצות לימוד על הנכבה פרויקט משותף עם מהפך-תע"ר השתתפות בכנסים הרצאות לקבוצות שונות
23	6. תרבות גלריה זוכרות כתב העת סדק ערבי עיון
33	7. שיבת פליטים פלסטינים - היבטים מעשיים
36	8. פיתוח ארגוני ניהול כספי תכנון אסטרטגי תכנית הערכה גיוס משאבים פעילות בארה"ב התנדבות בזוכרות

קבוצת הלימוד של זוכרות בתל אביב, נסעה לחמש שנים עם משפחתה בניו יורק והציעה לארגון לעשות שם משהו עבורו; איתן ברונשטיין הוזמן להרצות בניו יורק וסביבתה. יחד הם ארגנו מפגש של כשלושים תומכים אמריקאים בניו יורק ואחריו פגישה מצומצמת יותר כדי להתחיל פעילות עם החומרים של זוכרות בארה"ב. נראה שהחומרים המתאימים ביותר נמצאים בערכה ללימוד הנכבה שפיתחה זוכרות. צוות מצומצם בראשות מיכל אלתר יתכנס כדי לתכנן את פיתוחה של ערכה המותאמת לקהל האמריקאי, בעיקר היהודי.

התנדבות

בשנת 2009 התנדבו כ-30 איש/ה בפעילויות שונות בארגון. צ'רלס קיימן המשיך לתרגם בנאמנות ובמקצועיות מעברית לאנגלית. אליסה וייז, דניאל פריז, אמה קליין ויובל אור באו מחו"ל והתנדבו בפעילויות שונות לפרקי זמן קצרים. עוד כעשרים איש/ה סייעו בהתנדבות אד הוק בפרויקטים שונים.